

Handläggare
Anne Lund
Telefon: 08-50831926

Till
Kulturnämnden
2026-04-21

Revidering av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner förslaget till kulturstrategiskt program för Stockholms stad enligt bilaga 1 till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kulturförvaltningen har tagit fram ett förslag till nytt kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Programmet ska ge riktning och samla Stockholms stad kring framtida kultursatsningar. Det nya programmet ska ersätta stadens tidigare kulturstrategiska program.

Programförslaget beskriver sambandet mellan satsningar på kultur och andra samhällsvärden, med utgångspunkt i kulturens frihet. Syftet är att öka förståelsen för kulturens positiva effekter samt tydliggöra behovet av samverkan. Programmet beskriver även Stockholm som kulturstad ur de tre perspektiven hemstad, huvudstad och världsstad. Samtliga perspektiv är viktiga för att utveckla Stockholms fulla potential.

Förslaget till kulturstrategiskt program tar avstamp i en vision för det framtida Stockholm som programmet ska bidra till. Programförslaget har fyra mål som konkretiserar riktningen för arbetet.

1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna
2. Kultur finns i varje stockholmares vardag
3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande
4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet

Till varje mål hör ett antal åtaganden för nämnder och bolagsstyrelser, samt en ansvarsfördelning.

Kulturförvaltningen bedömer att programmet skapar goda förutsättningar för stadens förvaltningar och bolag att arbeta med

kultur mot gemensamma mål. Kulturförvaltningen stor potential i att fortsätta utveckla stadens samarbete kring kultur med utgångspunkt i det program som förvaltningen nu föreslår.

Bakgrund

Stockholms stads första kulturstrategiska program beslutades i kommunfullmäktige i maj 2021. Syftet med programmet var att stärka stadens samverkan kring kultur inom staden och med andra aktörer.

De senaste fem åren har kultur än tydligare tagit plats i allt fler av stadens processer. Samverkan mellan stadens förvaltningar har stärkts och kultur är idag ett mer självklart perspektiv i samarbeten kring områden som näringslivsutveckling, utbildning, fritid och stadsutveckling med gott resultat. Stockholm har fått många nya scener, ateljéer och mötesplatser och nya kulturaktörer och kulturuttryck har etablerat sig i staden.

Den värld vi befinner oss i dag skiljer sig mycket från hur det såg ut när det förra kulturstrategiska programmet togs fram. Geopolitiska spänningar, ekonomisk osäkerhet, demografiska förändringar och en snabb teknologisk utveckling har påverkat förutsättningarna för stockholmarna, kulturaktörer och för Stockholms stad.

Det finns därför behov av ett nytt kulturstrategiskt program som kan möta nya utmaningar och fånga upp dagens potential inom kulturområdet. Det nya programmet ska ge riktning och samla Stockholms stad kring framtida kultursatsningar. Med stöd i programmet ska ännu fler aktörer bidra till att Stockholm växer med kultur.

Stockholms stads arbete med kultur ska alltid grunda sig på kulturens frihet och egenvärde samt alla invånares rätt till kultur. Detta har varit ledande i framtagandet av ett nytt kulturstrategiskt program. Kultur bidrar också till en mängd olika sociala och ekonomiska värden inom andra verksamhetsområden. Framtagandet av programmet har därför utgått från att flera av stadens förvaltningar och bolag har ett gemensamt ansvar för och intresse av att stärka Stockholms kulturliv.

Ärendet

Ärendet utgörs av ett förslag till ett nytt kulturstrategiskt program för Stockholms stad. Förslaget presenteras i sin helhet i bilaga 1.

Efter att programmet har behandlats av i kulturnämnden kommer det att beslutas av kommunfullmäktige för att därmed gälla för

samtliga berörda nämnder och bolagsstyrelser. Detta nya program ersätter det tidigare kulturstrategiska programmet.

Ärendets beredning

Kulturförvaltningen har ansvarat för framtagandet av programmet, i samverkan med andra berörda förvaltningar och bolag.

Förvaltnings- och bolagscheferna för stadsbyggnadskontoret, utbildningsförvaltningen, Järva stadsdelsförvaltning, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, Stockholm Business Region, samt Kulturhuset Stadsteatern har ingått i en styrgrupp för uppdraget. Styrgruppen har fått löpande avrapportering om arbetet med programmet och har deltagit aktivt med inspel på utkast och förslag på skrivningar. Även stadsledningskontoret och fastighetskontoret har getts möjlighet att komma med synpunkter på programmet.

Inhämtning av den fakta som ligger till grund för programmet har skett i tre huvudsakliga delar:

1. Sammanställning och analys av skriftliga källor såsom stadens egna styrdokument, utvärderingar, deltagar- och kulturvaneundersökningar, interna och externa rapporter och forskning.
2. Intervjuer och löpande dialog med medarbetare inom staden
3. Workshopar med representanter för Stockholms kulturliv och civilsamhälle samt med stadens råd för de nationella minoriteterna och kulturnämndens råd för funktionshinderfrågor.

Kulturförvaltningen har analyserat det samlade materialet och utifrån det formulerat programförslaget. En längre sammanställning och analys av den inhämtade kunskapen finns i bilaga 2. Nedan ges en summering av fakta och analys.

Förutsättningar för kulturaktörer i Stockholm

Stockholm har en central roll i Sveriges kulturliv och är landets största arbetsmarknad för professionella kulturskapare. En stor andel av Sveriges konstnärer är verksamma i Stockholms kulturliv. Det består av både offentliga institutioner och fria aktörer. Samlat bidrar de till ett brett kulturutbud som även når nationell och internationell publik. Stockholms kulturliv utgörs av ett dynamiskt ekosystem där en stor mängd aktörer och funktioner är beroende av varandra. Cirka 85 000 personer arbetar inom de kulturella och kreativa branscherna i Stockholm.

Stockholm har en relativt stark kulturell infrastruktur med en bredd av lokaler. Det råder dock brist på vissa typer av lokaler, särskilt för

nya aktörer och vissa konstområden. Kulturaktörernas ekonomiska förutsättningar är pressade genom ökade kostnader, höga hyror och oförändrat offentligt stöd. Många kulturaktörer upplever att ett restriktivt och komplicerat licens- och tillståndsklimat försvårar etablering och utveckling av kulturverksamheter. Den tekniska utvecklingen, digitalisering och AI:s framväxt skapar nya möjligheter för kulturaktörer men ställer också krav på nya affärsmodeller som främjar kulturskaparnas möjligheter till finansiering. Kulturaktörerna betonar vikten av att utgå från deras drivkrafter och lokala behov i utformningen av insatser. Internationella samarbeten och forum är viktiga för att kulturaktörer ska kunna utveckla sig och nå en global publik.

Stockholmarnas kulturdeltagande

Stockholm har ett högt kulturdeltagande i nationell och internationell jämförelse och det finns ett stort kulturintresse bland invånarna.

Stockholms stad har redan idag flera styrdokument och samarbeten som syftar till att ge fler möjlighet att ta del av kultur. Samtidigt finns det fortfarande tydliga och bestående skillnader i deltagandet i den offentligt finansierade kulturen. Socioekonomiska och demografiska faktorer, funktionsnedsättning samt närheten till kultur påverkar deltagandet. Att vissa grupper inte deltar i det offentligt finansierade kulturlivet innebär dock inte att de är kulturellt inaktiva. Många tar del av eller utövar kultur utanför dessa sammanhang.

Digitaliseringen har förändrat kulturvanor och skapat nya sätt att konsumera och skapa kultur, särskilt bland barn och unga. Samtidigt kan digital utveckling bidra till digitalt utanförskap och ersätter inte behovet av fysiska mötesplatser.

Civilsamhället är en viktig samverkanspart för att nå fler målgrupper men civilsamhället står inför utmaningar såsom minskat statligt stöd och förändrade former för engagemang.

Närheten till kultur påverkar deltagandet. Stockholm har många rum och platser för kultur, men den geografiska spridningen är ojämn och tillgången till kultur varierar mellan olika delar av staden. Bemötande på kulturplatser och hur information om kultur sprids påverkar också deltagandet.

Analysen visar på ett behov av fortsatt arbete för att undanröja hinder för att ta del av och utöva kultur och säkerställa en mer jämlik tillgång till kultur i hela staden. Den ojämna geografiska spridningen av kulturplatser och socioekonomiska skillnader

påverkar deltagandet. Detta pekar på behovet av ett starkt lokalt kulturliv i alla stadsdelsområden. Det finns också behov av att möta förändrade kulturvanor, särskilt i relation till digitalisering, samtidigt som fysiska mötesplatser för kultur fortsatt är viktiga. Bemötande och tillgång till information om kultur är ytterligare faktorer som behöver uppmärksammas för att fler ska kunna och vilja ta del av Stockholms kulturutbud.

Kulturens plats i staden

Stockholm har många platser för kultur, möten och kreativitet samt en mångfald av kulturmiljöer från olika tidsepoker. Flera kulturhistoriska industribyggnader har omvandlats till lokaler för kulturverksamhet. Kulturverksamheter, kulturmiljöer och offentlig konst bidrar till attraktiva och levande stadsmiljöer genom att skapa mötesplatser, öka stadslivet och stärka invånarnas känsla av samhörighet. Samtidigt kan kulturverksamhet ibland stå i konflikt med andra intressen, exempelvis klagomål på ljudnivåer som riskerar att påverka livescener och nattklubbar.

Det finns flera etablerade samarbeten inom staden för att inkludera kultur i stadsutvecklingen. Kulturens betydelse lyfts fram i strategiska dokument, bland annat i stadens översiktsplan och stadens kajstrategi. Flera verktyg och arbetsätt används för att integrera kultur och kulturmiljö i planeringen, exempelvis som en del av sociala värdeskapande analyser. Samtidigt används dessa verktyg inte alltid systematiskt i ordinarie processer.

Kulturaktörer är vana att arbeta flexibelt och snabbt, men bygglovs- och tillståndprocesser upplevs som svårnavigerade och tidskrävande. Detta försvårar tillfälliga kulturetableringar och möjligheten att använda tillfällig arkitektur och platsaktivering i stadsutvecklingen.

Arbetet med att utveckla Stockholm med kultur behöver i större utsträckning ske utifrån kulturaktörernas drivkrafter, platser förutsättningar och invånarnas behov.

Kultur som del av Stockholms konkurrenskraft

Stockholm har en stark internationell position och rankas högt i globala jämförelser vad gäller livskvalitet, innovation och konkurrenskraft. Staden attraherar företag, talanger och investeringar och är ett viktigt centrum för forskning, entreprenörskap och startups. Samtidigt möter Stockholm ökad konkurrens från andra städer. Faktorer som höga levnadskostnader, komplexa regelverk och hårdare krav för uppehållstillstånd kan påverka stadens attraktionskraft.

Kultur och evenemang spelar en viktig roll för stadens internationella konkurrenskraft och besöksnäring. Kulturturism är en växande del av den globala turismen och kultur är en av de främsta anledningarna till att besöka Stockholm. Stockholm har ett stort antal festivaler och stora evenemang som lockar många besökare och genererar betydande ekonomiska effekter. Just evenemang är relativt synliga i Stockholms marknadsföring och destinationsarbete, medan andra delar av kulturlivet inte är lika synligt. Olika aktörer inom staden arbetar delvis i parallella spår med att marknadsföra bilden av Stockholm. Analysen visar att det finns behov av att stärka kulturens roll i stadens internationella profilering och destinationsarbete samt att öka samordningen mellan olika aktörer.

Stockholm är centrum för kulturella och kreativa branscher inom exempelvis musik, film, konst, dataspel och digitala medier. Cirka 85 000 personer arbetar inom de kulturella och kreativa branscherna i staden. Tillsammans omsätter branscherna över 350 miljarder kronor. Musikbranschen och filmproduktion genererar betydande ekonomiska effekter och bidrar till sysselsättning. De kulturella och kreativa branscherna bidrar även till innovation genom att utveckla nya idéer, tjänster och affärsmodeller och genom kunskapsutbyte med andra sektorer. Det finns behov av att skapa bättre förutsättningar för kultur och kulturella och kreativa branscher att bidra till ekonomisk tillväxt och innovation.

Barnkonsekvensanalys

Kulturförvaltningen har nyligen tagit fram två viktiga styrdokument som syftar till att främja barn och ungas tillgång till kultur: Stockholms stads kulturskoleplan och Stockholms stads program för barns rätt till kultur. Under framtagandet av dessa program genomförde kulturförvaltningen omfattande barnkonsekvensanalyser. De analyserna har varit ett viktigt underlag för det kulturstrategiska programmet och de åtaganden i det kulturstrategiska programmet som rör barn- och unga ligger i linje med ovan nämnda styrdokument.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens synpunkter

Det kulturstrategiska program som antogs 2021 har varit en viktig utgångspunkt för kulturförvaltningens prioriteringar och dialoger med andra aktörer. Programmet har även påverkat inriktningen i andra strategiska dokument inom staden. Samtidigt kan kulturförvaltningen konstatera att programmet har haft vissa svagheter som stadsövergripande styrdokument betraktat. Avsaknaden av tydligt formulerade mål har gjort att det tidigare

programmet främst har fungerat som ett inspirationsdokument. Programmet beskriver inte heller kulturförvaltningens och övriga förvaltningars och bolags ansvar som möjliggörare på ett tydligt sätt.

Det nya programförslag som detta ärende gäller har tydligare mål och åtaganden samt en ansvarsfördelning som skapar förutsättningar för styrning och uppföljning.

Kulturförvaltningen bedömer att programmet skapar goda förutsättningar för förståelse och samsyn kring hur stadens förvaltningar och bolag ska arbeta med kultur för att nå gemensamma mål. Det finns många existerande nätverk, forum och styrgrupper inom staden där diskussioner om programmets genomförande och uppföljning kan få en naturlig plats.

Sammantaget ser kulturförvaltningen stor potential i att fortsätta utveckla stadens samarbete kring kultur med utgångspunkt i det program som vi nu föreslår.

Förvaltningens förslag till program

Här beskrivs kortfattat förslaget upplägg och innehåll.

Stockholm växer med kultur:

Under rubriken "*Stockholm växer med kultur*" tar det kulturstrategiska programmet avstamp i en vision för det framtida Stockholm som programmet ska bidra till.

Kulturens kraft

Avsnittet beskriver sambandet mellan satsningar på kultur och andra samhällsvärden, med utgångspunkt i kulturens frihet. Detta avsnitt ska öka förståelsen för kulturens positiva effekter samt tydliggöra behovet av samverkan mellan förvaltningar och bolag med olika ansvarsområden.

Stockholm – vår hemstad, huvudstad och världsstad

Detta kapitel beskriver Stockholm som kulturstad ur perspektiven hemstad, huvudstad och världsstad. Att se Stockholm ur alla tre perspektiven är viktigt för att kunna utveckla stadens fulla potential och tydliggör behovet av samverkan. I detta kapitel beskrivs även det dynamiska ekosystem som utgör Stockholms kulturliv. Det synliggör hur de olika delarna hänger samman och är beroende av varandra.

Mål

För att fortsätta att stärka Stockholm ska staden arbeta utifrån fyra mål som konkretiserar stadens ambition för utvecklingen inom kulturområdet. Till varje mål hör ett antal åtaganden för ansvariga

nämnder och bolagsstyrelser, samt förtydliganden av vad åtagandena innebär.

Mål 1. I Stockholm har kulturaktörer de bästa möjliga förutsättningarna

Åtagande 1.1 Stockholms stad ska garantera kulturens frihet

Åtagande 1.2. Stockholms stad ska skapa goda villkor för kulturverksamheter i sina egna lokaler

Åtagande 1.3. Stockholms stad ska öka samverkan kring kulturlokaler

Åtagande 1.4. Stockholms stad ska stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar

Åtagande 1.5: Stockholms stad ska främja konstnärligt nyskapande och återväxt

Mål 2. Kultur finns i varje stockholmares vardag

Åtagande 2.1. Stockholms stad ska ge invånarna en jämlik tillgång till storstadens breda kulturutbud

Åtagande 2.2. Stockholms stad ska möjliggöra ett levande kulturliv i varje stadsdelsområde

Mål 3. Kultur gör Stockholms stadsmiljöer attraktiva och levande

Åtagande 3.1. Stockholms stad ska ha en kulturdriven stadsbyggnadsprocess

Åtagande 3.2. Stockholms stad ska ge utrymme för mer kultur i sina offentliga rum

Mål 4. Kultur är en bärande del av Stockholms stads identitet

Åtagande 4.1. Stockholms stad ska ge kultur en tydlig plats i stadens varumärke

Åtagande 4.2 Stockholms stad ska ge kulturaktörer goda förutsättningar att driva innovation

Genomförande och styrning

Detta kapitel beskriver samverkan som en nyckel i genomförandet av programmet och ger exempel på hur detta ska gå till i praktiken.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i sin ordinarie verksamhetsplanering beskriva hur de avser att förverkliga programmet. Detta genom att precisera vilka aktiviteter de behöver genomföra samt hur de ska samverka inom staden och med externa aktörer.

Maria Jansén
Förvaltningschef
Kulturförvaltningen

Patrik Liljegen
Avdelningschef
Kulturförvaltningen

Bilagor

1. Kulturstrategiskt program för Stockholms stad
2. Faktaunderlag och analys inför revidering av kulturstrategiskt program för Stockholms stad